Nuorisoalan asiantuntijalausunto lakivaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta

Asia: Täydentävä jatkokirjelmä

Teema: Direktiiviehdotuksen 12 artikla: lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen velvollisuudeksi työsuhteissa ja vapaaehtoistoiminnassa.

Nuorisoala ry *edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Nuorisoala ry:n jäseninä on yli 150 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä – käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.*

Lausunto

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Nuorisoala kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston U-jatkokirjeestä otsikossa mainitussa asiassa. Lyhyen lausuntoaikataulun johdosta Nuorisoala keskittyy lausunnossaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen liittyvään kokonaisuuteen.

U-jatkokirjeessä valtioneuvosto täydentää aikaisempia, U 14/2024 vp:n yhteydessä muodostettuja, kantojaan muun muassa seuraavasti: *Valtioneuvosto katsoo, että lasten kanssa työskentelevien ja säännöllisessä kontaktissa lasten kanssa olevien vapaaehtoisten rikostaustan selvittäminen on yksi tärkeä keino, jolla lapsia voidaan suojella. Valtioneuvosto on tästä syystä neuvottelutilanne huomioiden valmis hyväksymään puheenjohtajamaan ehdottaman rikostaustan tarkistamiseen velvoittavan säännöksen, vaikka se kiristää voimassa olevaa sääntelyä. Ehdotettuun sääntelyyn on pyritty saamaan joustavuutta ja liikkumavaraa, jotta asiasta voitaisiin jatkossakin säätää kansallisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.*

U-jatkokirjeessä valtioneuvosto toteaa myös, että *Ehdotettuun artiklaan on pyritty saamaan joustavuutta ja liikkumavaraa, jotta asiasta voitaisiin jatkossakin säätää kansallisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla ja jotta viranomaisten, työnantajien ja vapaaehtoistoiminnan järjestäjien hallinnollinen taakka ei lisääntyisi kohtuuttomasti. Tavoiteltua joustavuutta sääntelyyn ei kuitenkaan ole saatu, joskin velvollisuutta on viimeisimmässä ehdotuksessa rajattu niin, että se koskisi ainakin kaikkein keskeisimpiä toimialoja, joita olisivat lastensuojelu, opetus- ja kasvatus, lastenhoito ja terveydenhuolto. Velvollisuuden laajentaminen muiden alojen toimijoihin jäisi kansallisen harkinnan varaan.*

Nuorisoala suhtautuu ehdotuksen tavoitteisiin ehdottoman myönteisesti, mutta korostaa edelleen, että vapaaehtoistehtävien järjestäjille esitettävä velvollisuus pyytää rikosrekisteriote kuormittaisi merkittävästi jo ennestään tiukentuvasta sääntelystä ja vähenevistä resursseista kärsivää järjestökenttää. Nuorisoala on erityisen huolissaan siitä, että tiukentuva sääntely voisi käytännössä tarkoittaa vapaaehtoistehtävien ja vapaaehtoistoimijoiden määrän laskua Suomessa.

Yleinen rikostaustan selvittämisvelvollisuus hankaloittaisi merkittävästi Suomessa yleistyvää keikkaluonteista pop up -vaapaehtoistyötä. Kansalaisareenan, Opintokeskus Siviksen ja

Kirkkohallituksen vuonna 2018 Taloustutkimuksella teettämän tutkimuksen mukaan erityisesti nuoret ovat kiinnostuneita satunnaisesta vapaaehtoistyöstä. Rikosrekisteriotteen hakeminen sekä hakemuksen käsittely Oikeusrekisterikeskuksessa kestää nykyisin useita päiviä, mikä ei usein sovi yhteen pop up -vapaaehtoistyön luonteen kanssa.

Nuorisoala katsoo, että huoli esitetyn sääntelyn vaikutuksista vapaaehtoistyön määrään Suomessa tulee ottaa vakavasti, sillä vapaaehtoistyötuntien ja vapaaehtoisten määrän lasku käytännössä aiheuttaisi esimerkiksi lapsille ja nuorille järjestettävän toiminnan määrän vähenemisen. Vapaaehtoistyö lisää lisäksi tutkimusten mukaan sen tekijöiden ja koko yhteiskunnan hyvinvointia. Dosentti Jukka Hoffrenin laskelman mukaan vapaaehtoistyön arvo on vuosittain lähes 3,2 miljardia euroa eli 1,3 prosenttia BKT:n arvosta. Laskelma tekee näkyväksi muiden ihmisten hyväksi tehdyn palkattoman työn ja merkityksen hyvinvoinnille. Nuorisoalalla toimii noin 50 000 vapaaehtoista, joista osa toimii joko ainoastaan tai osittain alaikäisten nuorten kanssa.

Nuorisoala toistaa näkemyksenään, että jos vapaaehtoisten rikostaustan tarkistaminen säädetään velvollisuudeksi, tulisi velvollisuuden kohdistua nimenomaan
a) pidempikestoisiin vapaaehtoistyösuhteisiin
b) alaikäisten kanssa yksin vapaaehtoistehtävässä toimiviin ja
c) sellaisiin olosuhteisiin, joissa alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ei voida muuten turvata.

Edellä mainituin perustein **Nuorisoala toivoo, että valtioneuvosto edelleen pyrkii ajamaan vapaaehtoisten rikostaustan selvittämiseen koskevaan sääntelyyn kansallista liikkumavaraa tai vähintäänkin velvoittavuuden rajaamista pidempikestoisiin vapaaehtoistyösuhteisiin, alaikäisten kanssa yksin vapaaehtoistehtävässä toimimiseen tai muihin sellaisiin olosuhteisiin, joissa alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ei voida muuten turvata.**

Helsingissä 25.11.2024

Nuorisoala ry

Aleksi Sandroos
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Lisätiedot: *talous- ja hallintojohtaja Juuso Luomala, juuso.luomala@nuorisoala.fi, puh. 040 745 9182*